

Inbreng Leger des Heils ten behoeve van het Rondetafelgesprek over Wet modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel

Als organisatie die zich wereldwijd inzet voor de meest kwetsbare mensen – waaronder slachtoffers van mensenhandel - biedt het Leger des Heils meer dan alleen opvang. Wij richten ons op het bieden van integrale zorg, die zowel de fysieke, emotionele als juridische ondersteuning omvat. Voor slachtoffers van mensenhandel doen wij dit door hen te begeleiden naar herstel, hen te ondersteunen in hun recht op bescherming, en hen te helpen bij het verkrijgen van de benodigde juridische en sociale hulp. Tevens bieden we werk- en opleidingsmogelijkheden, zodat we slachtoffers op de lange termijn weer regie over hun leven kunnen geven. Ook internationaal werken wij samen met lokale en internationale partners, om de complexe keten van mensenhandel aan te pakken. Wij zetten ons in voor preventie, het aanpassen of versterken van wetgeving en het vergroten van bewustwording rondom dit thema. Met deze gecombineerde inspanningen streven we naar een wereld waarin mensenhandel niet alleen gestopt wordt, maar waarbij de slachtoffers ook daadwerkelijk geholpen worden bij het bouwen aan een leven met perspectief.

Reactie op modernisering Wetboek van Strafrecht artikel 273f

Vanuit het Leger des Heils zijn we blij dat de strafbaarstelling van mensenhandel wordt gemoderniseerd; we hopen dat er door de modernisering meer gerechtigheid komt voor de slachtoffers. Vanuit onze hulpverlening komen we veel met slachtoffers in aanraking en dat maakt dat we dit wetsartikel voornamelijk bekijken vanuit het slachtofferperspectief en hoe dit wetsartikel hen gaat helpen. Hierbij nemen wij ook de brede context en ontwikkelingen in de strijd tegen mensenhandel mee. Onze algemene oproep bij de behandeling van dit wetsartikel is om het slachtofferperspectief centraal te stellen. Tevens willen we de volgende vier dringende suggesties meegeven aan de Tweede Kamer:

- 1) *Zorg dat Politie en OM voldoende middelen en (wets-)grond hebben om daders op te sporen en te vervolgen.*

Op dit moment zien we in praktijk dat veel zaken waar een sterk vermoeden en sterke aanwijzingen van mensenhandel is, niet worden opgepakt door politie en/of OM. Een veelgehoorde reden vanuit de opsporing is dan dat er onvoldoende bewijslast is of dat het slachtoffer onvoldoende aanknopingspunten heeft gegeven voor een onderzoek. Er kunnen echter tal van oorzaken zijn waardoor een slachtoffer van mensenhandel minder kan vertellen dan nodig is voor een onderzoek (denk hierbij aan welke rol trauma speelt, dat het slachtoffer bang is gemaakt voor de politie, etc.). Wanneer er niets met hun zaak wordt gedaan, is dit niet alleen schrijnend voor de slachtoffers zelf, maar zorgt dit er ook voor dat er maar weinig mensenhandelaren worden opgespoord en veroordeeld. Wanneer er niets met een aangifte wordt gedaan, wordt het slachtoffer ook niet gezien als slachtoffer en krijgt daarmee niet de rechten die daarbij horen. Dat is vanuit het oogpunt van het slachtoffer onrechtvaardig: het feit dat de politie niets met een aangifte doet, betekent niet dat iemand daadwerkelijk geen slachtoffer is.

- 2) *Veranker het non-punishmentbeginsel in het nieuwe wetsartikel.*

Het Leger des Heils maakt als organisatie deel uit van de (jeugd-)reclassering. Hierin werken we vanzelfsprekend met daders van allerhande criminele feiten. Maar ook in andere activiteiten en afdelingen komen we daders tegen of deelnemers die verleid worden tot criminele activiteiten. We zien steeds vaker dat deze mensen gedwongen worden om strafbare feiten te blijven plegen. Eén stap in de criminaliteit, al dan niet gedwongen, maakt een stap terug vrijwel onmogelijk. Mensenhandelaren dwingen mensen om strafbare feiten te plegen (denk hierbij aan drugshandel, diamantsmokkel, geldezel-activiteiten, etc.). Vanuit verschillende kanten wordt er al langere tijd gepleit om het non-punishmentbeginsel steviger op te nemen in een wettelijke kader als het gaat om slachtoffers van mensenhandel. Het non-punishmentbeginsel geeft een wettelijke basis voor het feit dat slachtoffers die ook dader zijn niet vervolgd hoeven te worden. Wanneer zij met Justitie in aanraking komen, moeten zij er als slachtoffer van uit kunnen gaan dat er serieus naar de mogelijkheid wordt gekeken om vervolging of straf achterwege te laten of dat in de strafbeschikking rekening wordt gehouden met de situatie van uitbuiting

(proportionaliteitsbeginsel). Dat geeft ook een stimulans om medewerking aan het opsporingsonderzoek te verlenen. Bovendien neemt dit daders een chantagemiddel uit handen en maakt de kansen op vervolging en straffen van daders groter. Dit wordt onder andere ook ondersteund door onderzoek vanuit de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en het CKM¹.

3) *Bescherm buitenlandse slachtoffers in de brede context van de aanpak mensenhandel.*

Buitenlandse slachtoffers van mensenhandel die via andere Europese landen in Nederland terecht zijn gekomen, vormen een groep die extra bescherming nodig heeft. Zij zijn onderweg en/of in Nederland uitgebuit. Op basis van de Dublinverordening lopen deze slachtoffers de kans om teruggestuurd te worden naar het land waar zij Europa binnenkwamen (en uitgebuit werden). Wanneer zij aangifte doen van mensenhandel en de politie de zaak in korte tijd seponeert, lopen zij de kans bij terugkeer naar dat land opnieuw in een situatie van uitbuiting terecht te komen omdat de Nederlandse politie geen rechtsmacht heeft in het land van uitbuiting. Een ander deel van deze groep buitenlandse slachtoffers is bijvoorbeeld met een visum voor een ander land in Nederland terechtgekomen en hier uitgebuit. Ook deze slachtoffers lopen de kans om ondanks hun aangifte van mensenhandel met een Dublinclaim naar het land van visumverlening gestuurd te worden. Hiermee gaan dan belangrijke opsporingsindicaties van mensenhandel in Nederland verloren. Wij willen ervoor pleiten om de wijziging in de Vreemdelingencirculaire B8/3 van 1 augustus 2019 terug te draaien. Op die manier krijgen buitenlandse slachtoffers van mensenhandel bij aangifte van mensenhandel een tijdelijke verblijfsvergunning, wat ervoor zorgt dat de Dublinclaim komt te vervallen.

4) *Zorg voor goede opvang van slachtoffers mensenhandel*

Wij rekenen erop dat er met de modernisering van Wetboek van Strafrecht artikel 273f meer slachtoffers van mensenhandel in beeld komen die aangifte willen doen, omdat ze weten dat de politie en OM de daders op kunnen sporen en kunnen vervolgen. Deze slachtoffers hebben dan natuurlijk ook een veilige plek nodig waar ze opgevangen kunnen worden en de juiste hulp en begeleiding kunnen krijgen die ze nodig hebben. Op dit moment is het opvanglandschap in Nederland voor slachtoffers van mensenhandel erg versnipperd en decentraal georganiseerd. Dat resulteert erin dat slachtoffers soms niet geplaatst kunnen worden of in een (reguliere) opvang terecht komen waar ze niet de juiste hulp en begeleiding krijgen. Het is dan ook enorm belangrijk dat er een goed opvangsysteem wordt ingericht waarin slachtoffers van mensenhandel meteen goed en veilig kunnen worden opgevangen en gekeken kan worden wat zij nodig hebben voor een toekomst met perspectief.

Op basis van bovenstaande suggesties hoopt het Leger des Heils dat slachtoffers van mensenhandel meer centraal komen te staan in onze wet- en regelgeving en dat hun bescherming voorop komt te staan. In de hoop dat de Tweede Kamer genoemde suggesties wil meenemen bij de behandeling van de modernisering van strafbaarstelling mensenhandel, zien we uit naar deelname aan het Rondetafelgesprek op 6 maart.

Het Leger des Heils heeft een lange ervaring in het ondersteunen van kwetsbare groepen, waaronder de slachtoffers van mensenhandel. Sinds de oprichting van het Leger des Heils in 1865 door William Booth zetten wij ons dagelijks in voor het bevorderen van menswaardigheid en het bieden van praktische hulp aan degenen die het hardst getroffen worden door sociale uitsluiting en ongelijkheid. Door de tijd heen hebben we expertise opgedaan als het gaat om werken met mensen die te maken hebben met multi-problematiek, waaronder slachtoffers van mensenhandel, Roma, ongedocumenteerden en kwetsbare EU-burgers.

¹ <https://www.nationaalrapporteur.nl/actueel/nieuws/2017/06/22/toepassing-non-punishmentbeginsel-in-nederland-onvoldoende>